

Jumalateenistus Nõos E, 25.05.26 kl 18, II nelipüha

Lektsioonid: 1Ms 11:1–9; Jh 16:12–15

Jutlus: Ap 2:36–41

Laulud: 137B (1–3); 214 (1–4, 5); 134 (1–5); 133 (1–3)

Kogu Iisraeli sugu teadku nüüd kindlasti, et Jumal on tema teinud Issandaks ja Messiaks, sellesama Jeesuse, kelle teie risti lõite!” Seda kuuldes lõikas see neile südamesse ja nad ütlesid Peetrusele ja teistele apostlitele: „Mida me peame tegema, mehed-vennad?” Aga Peetrus ütles neile: „Parandage meelt ja igäiks teist lasku ennast ristida Jeesuse Kristuse nimesse oma pattude andekssaamiseks, ning siis te saate Püha Vaimu anni. Sest see tõotus on antud teile ja teie lastele ning kõikidele, kes on eemal, keda iganes Jumal, meie Issand, enese juurde kutsub.” Veel paljude muudegi sõnadega veenis Peetrus neid ja manitses: „Laske end päästa sellest sõgedast sugupõlvest!” Kes nüüd tema sõna vastu võtsid, need ristiti, ning sel päeval lisati nende hulka umbes kolm tuhat inimest.

Eilsel I nelipüha jumalateenistusel kõnelesime sellest, kuidas nelipühapäeval langes Püha Vaim Jeesuse jüngrite peale, kui nad üheskoos Jeruusalemmas jumalateenistust pidasid.

Tänase jutluse aluseks aga on juba selle Püha Vaimu tuleku vili: apostel Peetruse jutlus, mille ta pidas Püha Vaimu ajal Jeruusalemma elanikele ja pühadeks linna tulnud külalistele. See jutlus, mille Ap autor Luukas on kirja pannud Ap 2:14–41, on üks võimas jutlus, sest selle jutluse – ja muidugi ka imepärase keelterääkimise kogemuse – ajal ristitakse tol päeval Jeesuse Kristuse nimesse umbes 3000 inimest!

Mida siis Peetrus selles jutluses ütleb? Peamiselt toob ta Toorast ehk meie mõistes VT-st põhjendusi selle kohta, miks on juhtunud selline imepärane asi, et jüngrid räägivad avalikult võõrastes keeltes, ilma et nad oleksid neid varem õppinud. Peetrus toob esmalt põhjenduse Jl 3:1–5, kus prohvet ennustab sellist Püha Vaimu väljavalamist ja Vaimu ajal tunnustähtede ilmumist juba ammu ette – see pidavat sündima viimseil päevil. Küllap on nüüd need viimsed päevad käes!

Seejärel näitab Peetrus Ps 16 alusel veenvalt, et Naatsareti Jeesus pole keegi muu kui Messias ehk Kristus, keda Iisraeli rahvas on aastasadu oodanud. Ning kuna Jeesus Kristus on nüüd surnuist üles äratatud, läinud taeva oma Isa juurde ja saanud Isalt Püha Vaimu, siis on ta selle Vaimu nüüd välja valanud – nii nagu ta oma jüngreile oli eelnevalt ka töötanud.

Peetrus lõpetab oma jutluse rabava väitega: „Kogu Iisraeli sugu teadku nüüd kindlasti, et Jumal on tema teinud Issandaks ja Messiaks, sellesama Jeesuse, kelle teie risti lõite!” Mille peale, kirjutab Luukas, lõikas see sõna kuulajaile südamesse. Võib-olla mõeldi nii: kas tõesti oleme meie, kelle eelkäijad on Messia tulekut pikisilmi ja oma elu hinnaga oodanud, Messia nüüd hoopis ära tapnud?! Tol hetkel, pärast kuuldusi Naatsareti Jeesuse surmast ja ülestõusmisest ning imepärasest keelterääkimisest Jeruusalemmas, tundus selline järeldus rahvale tõenäolisena. Inimeste südames ärkas piinav süütunne, mis oli pealegi kollektiivne: meie ise oleme ära rikkunud oma tuleviku, mille nimel meie elame ja mille nimel on elanud meie eelkäijad! Mis nüüd küll saab?

Peetrusega üsna sarnase jutluse pidas mõni aeg hiljem Jeruusalemma Suurkohtu ees ka diakon Stefanos. Ka tema meenutas juutidele nende oma püha pärimust ja jõudis järeldusele, et juudid pole pidanud Mooseselt saadud käske, nad on taga kiusanud ja surmanud prohveteid ning lõpuks tapnud ka Messia, keda Stefanos nimetab Õigeks. Kõige sellega on juudid alati vastu pannud Pühale Vaimule.

Ka Stefanose jutluse lõppedes ütleb Luukas, et see sõna lõikas juutidel südamesse. Kuid tookord jäi nende süda jäi kõvaks ja nad kiristasid hambaid. Ning kui Stefanos veel väitis end nägevat taevas ülestõusnud Kristust, siis nad tormasid Stefanosele kallale ja viskasid ta kividega surnuks.

Mida see meile õpetab? Võib-olla seda, et Kristuse kogudusel on olnud ja tuleb ka edaspidi erinevaid aegu. Pühas Vaimus kuulutatud sõna Kristusest lõikab alati kuulajate südamesse. Ent kord toob see kaasa meelearanduse, teinekord aga viha kuulutaja vastu, kuni selleni, et kuulutaja tapetakse.

Seda tagajärge on mingil määral võimalik ette planeerida. Kui tänapäeval minna ja kuulutada Kristusest mõnes islamiriigis, siis on tõenäoline, et kuulutajal läheb halvasti. Kui Kristust kuulutada Eestis või mõnes Euroopa riigis, siis kindlasti midagi hullu ei juhtu ja kuulutaja saab oma tööd rahulikult jätkata.

Teiseks õpetavad need Peetruse ja Stefanose jutlused meile aga seda, et kuulutamisest hoiduda ei saa. Kui inimene on täis Püha Vaimu, siis ta peab kuulutama, isegi kui see on talle ohtlik. Ja kuna Jumala sõna ei tule kunagi tühjalt tagasi, vaid teeb seda, milleks Jumal on ta välja saatnud, siis pole kunagi ükski jutlus Kristusest asjatu – ükskõik, kus ja kellele seda ka ei peeta.

Kiriku sünnipäeval, nelipüha väljavalamise päeval aga tegi Jumal kuulajate südamed vastuvõtlikuks ja kallas neisse meeled: kas ja kuidas saame nüüd oma süü, et oleme tapnud Messia, Jumala ees heastada? Mis meist ja meie lastest nüüd saab? Võib-olla oleme meie oma rumaluse ja tõrksusega nurjanud Jumala suure plaani teha Iisrael suureks rahvaks, kelle nimel õnnistavad end kõik maailma rahvad? Mida ütlevad nüüd meie kohta järgmised põlvkonnad?

Kas on võimalik kujutleda sellist meeledet meie eesti rahva puhul? Messias on juutide jaoks keegi, kelle ootus on rahvale põlvkondade viisi jõudu andnud ikka vastu pidada – vaatamata muredele ja kannatustele. Kas eesti rahval on olnud mingi ootus? Tuleb meelde Kalevipoeg, kellest lauluisa Kreutzwald, kirjutab: „Aga ükskord algab aega, / Kus kõik piirud kahel otsal / Lausa lähvad lõkendama; / Lausa tuleleeki lõikab / Käge kaljukammitsasta – / Küll siis Kalev jõuab koju / Oma lastel’ õnne tooma, / Eesti põlve uueks looma.“

Aga kas eestlased ikka on Kalevipoega samamoodi oodanud nagu juudid Messiat? Kahtlen, sest Kalevipoeg on siiski kirjanduslik fiktsioon, kellesse rahvas ei usu samamoodi nagu Jumalasse. Ja kui usuksi, siis kas oleks meie rahvale võimalik selgeks teha, et ta on Kalevi tuleku maha maganud ja nüüd on kõik läbi?

Miks ma sellest kõnelen? Püüan lihtsalt kujutleda põhjust, miks eesti rahvas oleks sama valmis Jumala sõna vastu võtma nagu iisraeli rahvas tookord Püha Vaimu tuleku päeval. Et nad küsiksivad nagu Peetruse kuulajad: „Mida me peame tegema, mehed-vennad?“ Kas ja kuidas on võimalik meie rumalust ja tõrksust heastada?

Tunnistan, et sellist põhjust on väga raske kujutleda. Eesti rahvas peab end pigem alati kannatajaks ega ole nõus, et ta on kuidagi rumalalt või tõrksalt käitunud.

Kuid Jumal on kõikvõimas ja kui ta tahab, et eesti rahvas pöördub Jumala poole, siis annab ta selleks ka võimaluse. Et siis need kuulutajad, kellelt inimesed küsivad „Mida me peame tegema?“ saaksid vastata nagu Peetrus: „Parandage meelt ja igaüks teist lasku ennast ristida Jeesuse Kristuse nimesse oma pattude andekssaamiseks, ning siis te saate Püha Vaimu anni.“

Pangem tähele ka Peetruse kindlust oma väites: Kui inimene parandab meelt, pöördub oma eelneva elu pattudest ja eksitustest ning laseb end ristida kolmainu Jumala nimesse, siis saab ta tingimata Püha Vaimu anni. Mitte et pärast meelearandamist ja ristimist on võimalus, et Püha Vaim tuleb, kui teda väga paluda. Ei, vaid Püha Vaim tuleb kindlasti!

Küsi siis, kas Püha Vaim on siis tulnud, olukorras mil iga kolmas inimene maakeral on kristlane? Kas Püha Vaim hingestab oma kogudust tänases maailmas ja, kitsamalt, ka meie väikses Eestis? Kui hingestab, siis miks on meie maal nii vähe usklikke ja kiriku liikmeskond aina langeb?

Usun, et Püha Vaim pole ka täna oma kirikut kuidagi maha jätnud. Ma arvan, et kogete Püha Vaimu tuge oma igapäevaelus ja koguduses samamoodi nagu varemgi, kui kogudust oli rohkem. Tuleks küsida vanemait inimestel, kes veel mäletavad aegu, kui suurem osa eestlastest kuulus kirikusse, kas siis oli midagi teistmoodi. Jah, nähtavalt ehk küll, sest kirik mängis inimeste igapäevaelus tähtsamat rolli talituste läbi nagu ristimine, leeritamine, laulatamine ja matus. Kuid kas ka usku oli inimestel rohkem? Sellist usku, mis tiivustab inimest nagu Peetrust jutlustama suurtele rahvahulkadele, kartmata seda, millise tagajärje see toob? Ja meelt parandama selliste kuulutajate kõne peale?

Ei oska öelda. Kuid siiski on meil kõigil vabalt võimalik täita need kaks eeltingimust: parandada meelt ja lasta end ristida. Ristida ka oma lapsi ja kasvatada neidki meelearandusvalmiduses. Sest nii teeme me eeltöö Pühale Vaimule, kui ta tahab tulla sellise võimsa väena nagu kord tol nelipühapäeval. Meie ju ei saa Püha Vaimu sundida tegema seda, mida meie tahame. Sest „Tuul puhub, kuhu ta tahab, ja sa kuuled ta häält, kuid ei tea, kust ta tuleb ja kuhu läheb.“ (Jh 3:8)

Niisiis pole meie asi muretseda, miks on maa peal ja meie maal vähe usku, vaid teha seda, mida Jeesus on meile õpetanud Mt 28:20: „Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja õpetades neid pidama kõike, mida mina olen teile käskinud!“ Küllap siis on Jeesus oma Püha Vaimuga meie juures iga päev selle maailma ajastu otsani!
Aamen.